

ارزیابی تاثیر اجتماعی: تعریف و روندهای تاریخی

(بر اساس فصل اول از کتاب ارزیابی تاثیرات اجتماعی
رابل جی. بارج)

ارزیابی تاثیر اجتماعی، یکی از حوزه های فرعی علوم اجتماعی است که با ایجاد مبنای علمی، امکان ارزیابی نظام مند تاثیرات یک پدیده را پیش از بروز، بر کیفیت زندگی روزانه افراد و اجتماعاتی فراهم می کند که آنها تحت تاثیر پروژه ای مورد نظر و یا تغییر سیاست و خط مشی قرار دارد.

تأثیرات (و پیامدهای) اجتماعی، به تغییرات ناشی از اقدامی مورد نظر در زندگی افراد و اجتماعات اشاره می کند که شیوه زندگی روزانه، کار و تفریح مردم، روش برقراری ارتباط آن ها با یکدیگر، نحوه سازماندهی برای برآورده کردن نیازهایشان و به طور کلی شیوه عمل آنها به عنوان اعضای جامعه را تغییر می دهد.

ارزیابی تاثیر اجتماعی بر جمع آوری اسناد و پردازش طیف وسیعی از پیامدهای اجتماعی، فرهنگی، جمعیت شناختی و اقتصادی فعالیت ها و بدیل های محتمل تمام عناصر عمده گروه مورد مطالعه متمرکز است. از جمله افراد، گروه ها، کمیته ها و بخش هایی از جامعه که در عمل مورد نظر ذی نفع و به آن علاقه مند بوده و یا احتمالا تحت تاثیر آن قرار می گیرند.

استفاده از روش های علوم اجتماعی
شیوه های مداخله عمومی
و نظرخواهی از افراد تحت تاثیر
توسط فرد ارزیابی در اتم

تأثیرات اجتماعی بلافاصله پس از ایجاد تغییرات در شرایط اجتماعی ظاهر می شود
(تغییر نگرش)

تغییرات اجتماعی می توانند
مستقیم (اولیه)
و یا غیر مستقیم (ثانویه) باشند

هدف ارزیابی تاثیر اجتماعی چیست؟

کنترل پیامدهای یک اقدام یا سیاست
(جلوگیری / حداقل رساندن / تعدیل / جبران)

اتا به سوالات زیر پاسخ می دهد:

* در صورت تحقق و اجرا شدن اقدام مورد نظر، چه اتفاقی، چرا، در چه زمانی و در کجا رخ می دهد؟

* چه کسی از آن تاثیر می پذیرد؟

* چه کسی از آن سود می برد یا ضرر می کند؟

* در صورت انتخاب گزینه های متفاوت، چه مواردی با تغییر روبرو می شود /

* چگونه می توان فواید را افزایش داد و تاثیرات نامطلوب را کاست یا از بروز آن جلوگیری کرد؟

سند سیاست ملی زیست محیطی (۱۹۶۹)

ریچارد نیکسون در اول ژانویه سال ۱۹۷۰ آن را امضا کرد

طبق این قانون، مسئولان سیاست ها و پروژه های توسعه که سرزمین فدرالی ایالات متحده، دلار مالیاتی فدرال و یا حوزه قضایی فدرالی را درگیر پروژه های خود می کنند، ملزم بودند تا **گزارش ارزیابی زیست محیطی** را به شکل پرونده ارائه کرده و تاثیرات طرح و نیز تاثیرات بدیل های آن را بر محیط فیزیکی، فرهنگی و انسانی به تفصیل شرح دهند/

همچنین این قانونگذاری خواستار معیار تعدیلی برای تاثیرات و برنامه ای پایشی بود تا از تاثیرگذاری اقدامات تعدیلی اطمینان یابد

خط لوله ۸۰۰ مایلی ترنس - آلاسکا

ارائه گزارشی شش صفحه ای از تاثیرات زیست محیطی به همراه درخواست ساخت

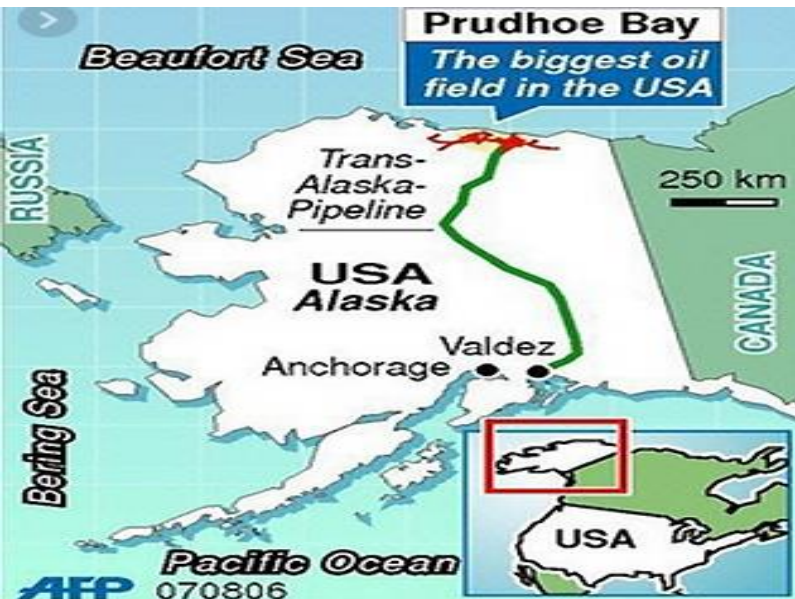
خطوط لوله ۸۰۰ مایلی ترنس - آلاسکا

دو روز بعد شکایت انجمن صحرا، دوستداران زمین و صندوق حمایت از محیط زیست

دیده نشدن تاثیر پمپاز نفت داغ بر اراضی یخ بسته

برهم خوردن مهاجرت سالانه چندید گله گوزن شمالی به دلیل ساخت خط لوله

محل اقامت کارگران ساخت خط لوله و خانواده هایشان

یکی از روسای اسکیموها:

اکنون که به مساله زمین یخ زده و گوزن های شمالی پرداخته

ایم و می دانیم که با نفت داغ چه کنیم، با تغییرات رخ داده در

رسوم و شیوه زندگی مردمان من چه می کنید....

اولین بار در سال ۱۹۸۳ اصطلاح ارزیابی تاثیر اجتماعی مطرح شد

رویداد	زمان
تصویب سند سیاست ملی زیست محیطی ایالات متحده (امضا شده در اولین روز سال ۱۹۷۰)	۱۹۶۹
اولین روز جهانی زمین (۲۲ آوریل)	۱۹۷۰
شکایت علیه خط لوله آلاسکا و وزارت کشور در مورد گزارش تاثیر زیست محیطی تنظیم شده برای اخذ مجوز ساخت خط لوله ترنس آلاسکا در آمریکای شمالی	۱۹۷۰
گسترش روش سند سیاست ملی زیست محیطی در ۱۶ ایالت آمریکا	۱۹۷۱ - ۱۹۷۶
تلاش های اولیه از سوی یگان مهندسی ارتش ایالات متحده برای تنظیم ارزیابی های تاثیرات محیطی	۱۹۷۰ - ۱۹۷۳
توضیح الزامات اتا و اتم از سوی دادگاه	۱۹۷۰ - ۱۹۷۶
انتشار پیش نویس دستورالعمل ها برای تنظیم گزارش های تاثیر زیست محیطی از سوی شورای کیفیت زیست محیطی	۱۹۷۳
ایجاد ارزیابی زیست محیطی و فرآیند مرور در کانادا (اصلاح شده در سال ۱۹۷۷)	۱۹۷۳
آغاز تحقیق برگر در مورد پروژه پیشنهادی خط لوله دره مکنزی از دریای بوفورت	۱۹۷۴
جلسه انجمن های پژوهشی طرح محیطی در میلوآکی، ویسکانسین - اولین جلسه دانشگاهی / تخصصی در مورد اتا	۱۹۷۴
راهنماهای نهایی شورای کیفیت زیست محیطی برای تنظیم گزارش های اتم	۱۹۷۸
مرور ارزیابی تاثیر زیست محیطی - شماره اول	۱۹۸۰
تاسیس انجمن بین المللی ارزیابی تاثیر در تورنتو، جلسه انجمن پیشرفت علم آمریکا در سال ۱۹۸۴	۱۹۸۱
اولین کنفرانس بین المللی ارزیابی تاثیر اجتماعی در ونکوور، بریتیش کلمبیا، کانادا	۱۹۸۲

رویداد	زمان
ایجاد اصولی برای ارزیابی تاثیر زیست محیطی و اجتماعی از سوی بیشتر کارگزاری های فدرالی ایالات متحده آمریکا	۱۹۸۳
انتشار اصول جدید اتم از سوی شورای کیفیت محیط زیست	۱۹۸۶
الزامی شدن اجرای ارزیابی تاثیر زیست محیطی از سوی بانک جهانی برای تمام پروژه های سرمایه گذاری شده (اجرای آن از سوی بیشتر بانک های منطقه ای)	۱۹۸۶
آینده مشترک ما (منتشر شده از سوی هیات گزارش برنلند)	۱۹۸۷
الزام اجرای ارزیابی تاثیر زیست محیطی برای کشورهای عضو جامعه اروپا	۱۹۸۹
اجلاس زمین در ریو دو ژانیرو، برزیل	۱۹۹۲
لحاظ کردن راهنماها و اصول ارزیابی تاثیر اجتماعی در شیوه های اتم از سوی شورای کیفیت زیست محیطی ایالات متحده	۱۹۹۳
اجلاس ارزیابی تاثیر زیست محیطی در کبک، کانادا	۱۹۹۴
انتشار "بهترین پروژه های اجرا شده" اتم از سوی برنامه محیطی سازمان ملل	۱۹۹۶
پخش پیش نویس دستورالعمل های ااتا از سوی بانک جهانی (که بعدها ملغی شد)	۱۹۹۹
انتشار پیش نویس دستورالعمل های ااتا از سوی جامعه اروپا	۲۰۰۰
تامین بودجه افزودن شیوه های ااتا از سوی برنامه توسعه سازمان ملل در برخی کشورهای منتخب	۲۰۰۱
انشار بازبینی و به روز کردن اصول و راهنماهای ایالات متحده برای ااتا از سوی کمیته میان سازمانی اصول و دستورالعمل ها	۲۰۰۳
انتشار اصول بین المللی برای ارزیابی تاثیر اجتماعی از سوی انجمن بین المللی ارزیابی تاثیر	۲۰۰۳

تا سال ۱۹۸۳ اغلب ادارات فدرال ایالات متحده روش های ارزیابی تاثیر زیست محیطی را وارد چهارچوب قواعد اداری خود کردند.

متغیرهای تاثیر اجتماعی که برای ارزیابی انتخاب می شدند، زیر عنوان تاثیرات اقتصادی - اجتماعی قرار می گرفتند.

جامعه اروپا در سال ۱۹۸۳ گزارش های تاثیر زیست محیطی را به اعضای خود توصیه و در سال ۱۹۸۹ به یک الزام تبدیل کرد.

در پیش نویس سال ۲۰۰۰ جامعه اروپا یکی از موارد گنجانده شده در ارزیابی راهبردی زیست محیطی، پیش بینی تاثیرات اجتماعی، فرهنگی و بهداشتی است

انتشار دستورالعمل ها و اصول ارزیابی تاثیر اجتماعی
از سوی کمیته میان سازمانی مرتبط با آن، به عنوان
اولین بیانیه نظام مند و چند رشته ای از سوی انجمن
علوم اجتماعی ایالات متحده بود.

این کمیته متشکل از دانشمندان علوم اجتماعی و محققان ااتا بود که در دانشگاه ها،
کارگزاری های فدرال و موسسات مشاوره ای بخش خصوصی را نمایندگی می کردند.

چاپ ۲۰۰۳ این بیانیه، دستورالعمل هایی رادر سطحی راهبردی تر فراهم نمود که نه
فقط پروژه ها، بلکه سیاست ها، طرح ها و برنامه ها را نیز در بر می گرفت

مزایای قانون اتم - اتا

درک و پیش بینی
توسعه آینده از طریق
نگاه به رویدادهای
گذشته

تغییر نگاه
سیاستگذاران

تاثیرات بهداشتی به
عنوان بخشی از
فرایند ارزیابی

تصور آنکه اتم - اتا
مانع یا عامل کاهش
رشد اقتصادی است

افراد تعلیم دیده در فرایند برنامه ریزی یا محقق هایی با پیشینه علوم اجتماعی به ندرت گزارش های اتم - اتا را تنظیم می کردند.

دوباره کاری
(کارفرماها اطلاعات و تجارب گذشته را در اختیار قرار نمی دهند)

تغییر مداوم وزارتخانه ها و ادارات و مسئول ارزیابی تاثیر

تغییر مداوم پرسنل مرتبط برای نظارت بر اتا و اتم

مسئولان ارزیابی، جدیدترین افراد و با کمترین حقوق هستند

دریافت نکردن اعتبار برای انتشار نتایج در آثار علمی
(راه نیافتن به ادبیات علمی)

اتا هنوز نتوانسته موقعیتی را که اتم در قانون گذاری ملی کسب کرده است به دست آورد. اتا معمولا در صورت نیاز بخشی از الزامات اتم و تابع آن است.

سياس